

УДК 725.57

Г. Л. Ковальська

*кандидат архітектури,
доцент кафедри дизайну архітектурного середовища,
Київський національний університет
будівництва і архітектури, м. Київ*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ТА БУДІВНИЦТВА ВБУДОВАНО-ПРИБУДОВАНИХ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація: в статті розглянуто питання можливості влаштування дошкільних навчальних закладів, вбудовано-прибудованих до житлових будинків, проаналізовано вимоги нормативних документів, розглянуто досвід зарубіжних країн, встановлено необхідні вимоги до організації ділянок вбудовано-прибудованих дитячих дошкільних закладів.

Ключові слова: вбудовано-прибудований дошкільний навчальний заклад, житловий будинок, ділянка навчального закладу.

У сучасних умовах ущільненої житлової багатоповерхової забудови все гостріше постає питання можливості влаштування дошкільних навчальних закладів, вбудовано-прибудованих до житлових будинків. Вимоги до будівництва дитячих садків та облаштування ділянок цих закладів викладені у державних будівельних нормах ДБН В.2.2-4-97 «Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів», ДБН 360-92** «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень», Державних санітарних нормах та правилах «Влаштування, обладнання, утримання дошкільних навчальних закладів та організації життєдіяльності дітей» ДСанПіН №1370/23902. Нормативами визначено розміри земельних ділянок окремо розташованих дошкільних навчальних закладів, які розраховуються в залежності від місткості закладів [1, 2].

Що стосується вбудовано-прибудованих дошкільних навчальних закладів, то у зазначених нормативах існують доволі жорсткі обмеження щодо розміщення таких закладів. Зокрема у ДБН В.2.2-4-97 п. 2.2 визначено: «Дозволяється безпосереднє примикання ділянок дошкільних закладів загального типу до торців житлових будинків без вікон, до яких прибудовується дошкільний заклад».

У п. 3.5. вказано: «Допускається прибудова дошкільних закладів загального типу не нижче II ступеня вогнестійкості місткістю до 160 місць до глухих торців житлових будинків I-II ступеня вогнестійкості, а також розміщення в нижніх поверхах житлових будинків кабінету завідуючого,

методкабінету, гардеробу і туалетів персоналу вбудовано-прибудованих закладів загального типу місткістю до 120 місць того самого ступеня вогнестійкості. При цьому приміщення дошкільних закладів повинні бути відокремлені протипожежними перегородками 1-го типу, перекриттями 3-го типу, мати виходи назовні, відокремлені від входів до житлових будинків» [1].

У ДСанПіН №1370/23902, який на сьогодні є найновішим нормативним документом (2013 р.), взагалі не визначено умови розміщення вбудовано-прибудованих дошкільних закладів загального типу і зазначено тільки, що «Дошкільні навчальні заклади необхідно розміщувати на відокремленій земельній ділянці у зоні населеного пункту», «Відстань ... від меж земельної ділянки до стін житлових будинків з входами і вікнами - не менше 10 м, без входів і вікон - не менше 5 м», «Дозволяється безпосереднє примикання ділянок дошкільних навчальних закладів до торців житлових будинків без вікон» [3].

У ДБН В.2.2-4-97 введено поняття приміщень для груп короткочасного (до 3 годин) перебування дітей дошкільного віку, і визначено, що такі приміщення дозволяється передбачати у перших поверхах житлових будинків та громадських центрів житлових утворень. Для груп короткочасного перебування дошкільників окремі земельні ділянки не передбачаються. Як правило, групи короткочасного перебування дошкільників працюють на комерційній основі, або взагалі виконують функцію гуртків додаткового розвитку дитини. Такі заклади за своїм складом приміщень не можуть замінити повноцінний дитячий садок і, відповідно, не можуть бути включеними у містобудівні розрахунки щодо забезпечення населення необхідною кількістю місць у дошкільних навчальних закладах. Групи короткочасного перебування дошкільників можуть розглядатись тільки як додаткові до основного складу дошкільних навчальних закладів загального типу.

Але на сьогодні не можливо повністю забезпечити населення місцями у дитячих садках, розміщених на окремих ділянках в районах існуючої житлової забудови і при новому будівництві. Нові педагогічні вимоги потребують не тільки структурних змін в принципах навчально-виховної діяльності, а і значного розширення мережі дитячих закладів, особливо враховуючи те що соціально-економічні ускладнення після отримання держаної незалежності посилили та прискорили процеси деградації мережі дитячих дошкільних закладів. На період 2015 року майже у всіх містах існуючі дитячі ясла та особливо садки переповнені. Замість нормативних 15 (в яслах) та 20 (в садках) в групах налічується до 30-35 осіб. Проблема оптимізації мережі дошкільних закладів ускладнюється демографічними особливостями різних населених

пунктів, нерівномірним використанням дитячих закладів на протязі певного часу їх експлуатації та в залежності від місця розташування.

Вільних територій для будівництва нових дитячих закладів, особливо окремо розташованих, великої місткості згідно з діючим ДБН 360-92**, вкрай мало. Обмежені і фінансові ресурси. Тому в проектній практиці постійно виникають пропозиції щодо зведення більш ефективних вбудовано-прибудованих (до перших поверхів житлових будинків) дитячих садків.

Можливість впровадження у проекту діяльність вбудовано-прибудованих дитячих садів підтверджує і досвід зарубіжних країн. Архітекторами-науковцями Росії ведеться пошук рішень вбудовано-прибудованих дитячих дошкільних закладів при новому житловому будівництві, а також в умовах реконструкції застарілого житлового фонду. Розроблені проекти вбудованих дитячих садів місткістю 35, 39, 55 та 79 місць, які будуть розміщуватись у перших поверхах при реконструкції типових житлових будинків радянського періоду будівництва [4], рис. 1.

Рис. 1. План дитячого садка, вбудованого в типовий житловий будинок, Москва.

У зарубіжних країнах існує багаторічна практика вбудовано-прибудованих дошкільних закладів у житлові будинки, забудову громадського призначення. Прогресивним зарубіжним досвідом практично доведено, що в сучасних умовах такий метод будівництва має багато соціально-економічних, експлуатаційних та містобудівних переваг. Вбудовані та прибудовані до житла

дитячі садки обов'язково зводяться першочергово. Вони більш економічні, тому що використовується значна частина спільних конструкцій, зменшується загальна площа забудови, скорочуються енерговитрати завдяки більш компактним об'ємно-планувальним рішенням.

Такі заклади розміщуються у комплексі з житловими і громадськими будівлями. У світовому досвіді є приклади розміщення навіть загальноосвітніх навчальних закладів у вбудовано-прибудованих приміщеннях. Наприклад, в районі Осдорп у передмісті Амстердаму за проектом архітектурного бюро Месапоо у 2011 році відкрився комплекс, що об'єднує житло з багатофункціональним освітнім центром. На нижніх рівнях будівлі розташовуються школа, спортивний зал, дошкільні ігрові кімнати, дитячий сад і громадський центр. На чотирьох верхніх поверхах знаходяться квартири. На внутрішньому подвір'ї розташовані ігрові майданчики, які після уроків використовуються мешканцями будинку [5], рис. 2.

Рис. 2. Житловий будинок з багатофункціональним освітнім центром, Амстердам.

Сучасна містобудівна ситуація, проблеми, викликані ущільненням житлової забудови в існуючих кварталах і при формуванні нових містобудівних утворень із щільною житловою забудовою, значна нестача місць у дошкільних навчальних закладах визначають необхідність у формуванні нових вимог до розміщення вбудовано-прибудованих дошкільних закладів загального типу.

Обов'язковою умовою при влаштуванні вбудовано-прибудованого до житлового будинку дошкільного навчального закладу є розміщення на ділянці, суміжній з прибудинковою територією, всіх необхідних майданчиків дитячого садка. Площа земельної ділянки вбудовано-прибудованого дошкільного закладу повинна включати всі функціональні зони, визначені державними

будівельними нормами для окремо розміщеного дошкільного навчального закладу.

Нормативами необхідно передбачити визначення загальної площі земельної ділянки, а також функціональних зон і озеленення дошкільного закладу, вбудовано-прибудованого до житлового будинку. Земельна ділянка такого закладу повинна бути відокремлена огорожею і зеленими насадженнями від прибудинкової території житлового будинку, відповідати вимогам ДСанПіН №1370/23902 щодо освітленості, мати окремі в'їзди, пішохідні входи. Площа земельної ділянки вбудовано-прибудованого дошкільного закладу не включається до визначеної у нормативах (ДБН 360-92**) загальної площі прибудинкової території, необхідної для обслуговування житлового будинку. До складу площі земельної ділянки вбудовано-прибудованого дошкільного закладу не включається площа забудови, яка може повністю співпадати з прямою забудови житлового будинку, або бути частково прибудованою.

З метою вирішення проблеми забезпечення населення необхідною кількістю місць у дошкільних навчальних закладах проєктувальники все частіше звертаються до спроб розміщення дошкільних навчальних закладів у вбудовано-прибудованих до житлових будинків приміщеннях. Але на сьогодні такі проєкти можуть розглядатись як експериментальні і будуватись тільки за умовою їх погодження з відповідними директивними органами у справах містобудування та архітектури.

Список літератури

1. Будинки та споруди. Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів : ДБН В.2.2-4-97. – К. : Укрархбудінформ : Держкоммістобудування України, 1997. – 24 с. – (Нормативний документ Держкоммістобудування України).
2. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень: ДБН 360-92**. – К.: Укрархбудінформ: Держкоммістобудування України, 1992. – 92 с. - (Нормативний документ Держкоммістобудування України).
3. Влаштування, обладнання, утримання дошкільних навчальних закладів та організації життєдіяльності дітей: ДСанПіН №1370/23902. – К.: Міністерство охорони здоров'я України, 2013. - (Державні санітарні норми та правила Міністерства охорони здоров'я України). - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1370-13>.
4. Детский сад на первом этаже жилого дома: архитектурно-технические решения. Опыт г. Москвы [Електронний ресурс] /С. Яхкинд // Режим доступу: <http://dgp.mos.ru/presscenter/news/detail/1218015.html>

5. Osdorp Mixed-use Centre and Housing Amsterdam, Netherlands [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mecanoo.nl/Projects/project/46/Osdorp-Mixed-use-Centre-and-Housing?t=6>

Аннотация

В статье рассмотрены вопросы возможности размещения дошкольных учебных заведений, встроенно-пристроенных к жилым домам, проанализированы требования нормативных документов, рассмотрен опыт зарубежных стран, установлены необходимые требования к организации участков встроенно-пристроенных детских дошкольных учреждений.

Ключевые слова: встроенно-пристроенное дошкольное учебное заведение, жилой дом, участок учебного заведения.

Abstract

The article discusses the possibilities for accommodation kindergartens, built-in and attached to apartment houses, analyzed regulatory requirements, describes the experience of foreign countries, established the necessary requirements for the area organization of built-in and attached kindergartens.

Keywords: built-in and attached kindergartens, apartment house, area of kindergarten.

УДК 728

С. В. Єжов,

*Заслужений архітектор України,
кандидат архітектури, професор (КНУБА)*

РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРНИХ ОБ'ЄКТІВ НА ОСНОВІ НОВИХ АРХІТЕКТУРНО-КОНСТРУКТИВНИХ СИСТЕМ

Анотація: у статті розглядаються особливості формування житлових і громадських будинків масового індустріального будівництва.

Ключові слова: інфраструктурний об'єкт, відкрита архітектурно-конструктивна система, індустріальне будівництво.

Вступ (постановка проблеми). Останнім часом проблеми створення нових відкритих архітектурно-конструктивних систем для проектування інфраструктурних об'єктів цікавлять багатьох вчених, викладачів і студентів. Відкрита система типізації розрахована на поступовий перехід від закритих конструктивних систем, розроблених лише для певного проекту або серії